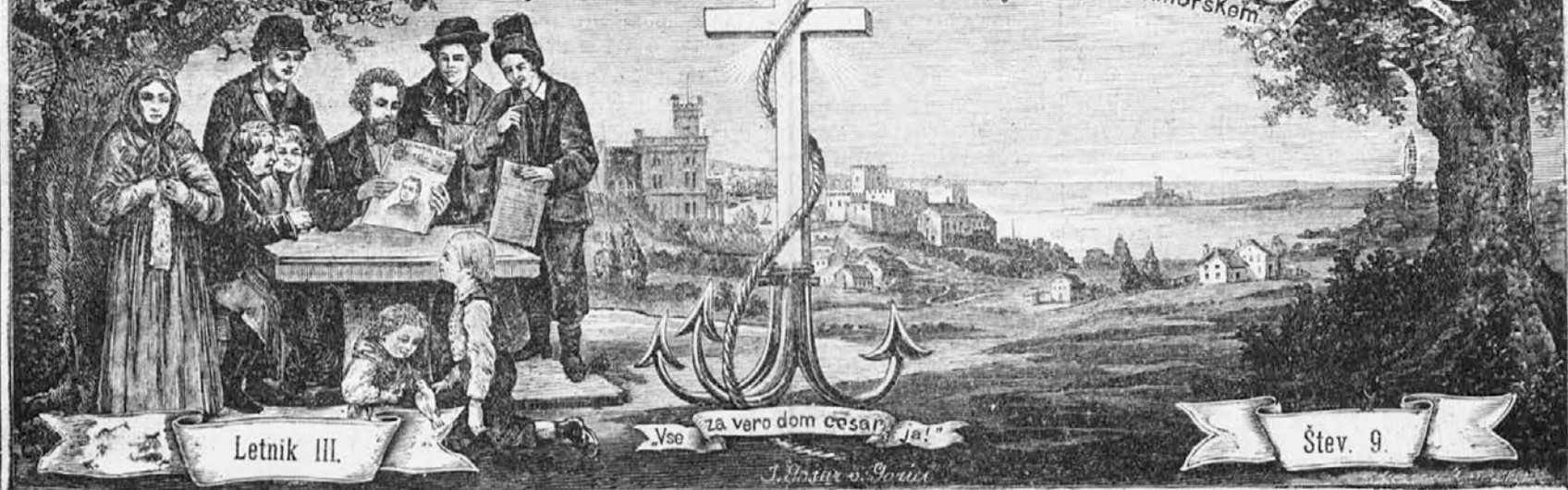

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za

slovensko ljudstvo na Primorskem

Letnik III.

Vse za vero dom cesarja ja!

Štev. 9.

„Primorski List“

izhaja vsaki prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. za pol leta 50 nov. Posamezne številke se prodajajo v šolskih in nunskih ulicah po 4 nov.

V Gorici, dne 28. marca 1895.

Uredništvo in upravnništvo

mu je v Gorici, Travnik št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Oglašje in naznanila sprejema upravnništvo po pogodbi.

Katoliška stranka z ljudstvom.

Osnovana se je nedavno katoliška stranka z ljudstvom — ne pri nas, ampak na Ogerskem, kjer je vladala do zdaj velika viemarnost in popustljivost. Viada je bila sicer vedno liberalna in z večine prav brezverska, a znala je svoje protiverske namene tako spretno prikrivati, da so celo odlični cerkveni dostojanstveniki sedeli v liberalnem klubu. Kjer koli si vprašal, povsod si vdobil isti odgovor: „Pri nas ni liberalcev; pri nas smo vsi dobri rodoljubje; hudobnih namenov proti katoliški cerkvi nima ne vlada ne poslanci.“ Iz velike ljubezni do ogerske (madjarske) narodnosti, so zatajevali katoliška načela in cerkvene pravice v javnem življenju.

Kako britko so se motili v dobrem mnenju, pokazali so dogodki zadnjih dveh let. Liberalni gospodje, poprej tako ljubeznjivi in sladki s škofi in duhovščino, so naenkrat vrgli krinko z obraza in pokazali svoje pravo lice. Predložili so nove postavbe, kar nalašč skovane proti katoliški cerkvi. Mej temi postavami se odlikuje postava o divjem zakonu. Zakon je katoličanom svet, ker je pravi sakrament postavljen od Jezusa Kristusa. Za to sklepajo katoličani sv. zakon v cerkvi, v pričo mašnika, kateri blagoslavlja zakonsko zvezo. Oggerski liberalci pa so naložili katoličanom brezversko postavbo, da bodo morali sklepati zakon pred županom, kakor bi se šlo za kako posvetno pogodbo. — Nadalje so sklenili, da judje imajo uživati iste pravice ko katoličani in da smejo sklepati veljaven zakon tudi s kristijani. S to postavbo hočejo zanesiti brezverstvo tudi v družine in tako polagoma pripraviti ob katoliško vero ves narod.

Sv. Oče Leo XIII. je te postavbe vže naprej obsodil in pozval škofo in duhovščino, pa tudi vse dobre katoliške rodoljube v boj proti liberalizmu. Njegova spodbudna beseda je vzdramila duhovnike in posvetne, da so osnovali novo katoliško stranko, ki ima biti vedno z ljudstvom. Glavna naloga nove stranke bo 1. braniti sv. vero, da se ne zanese nevera tudi mej ljudstvo, kakor namerjavajo liberalci; 2. braniti poštenje in častno b. aginjno ljudstva proti judovskim pijavkam, katerim so liberalci dali vse pravice. Ker je ta nova stranka izjavila, da hoče biti pravična raznim narodnostim, ki prebivajo v Oggerskej, je po pravici upati, da se nova stranka kmalu namnoži in vtrdi. Sklicala je do zdaj vže več katoliških shodov, na kojih je razvila svoj program, vdeležila se je pogumno vže več volitev in ravno kar namerjava izdati novo glasilo. Prvoboritelj nove stranke je grof Ferd. Zichy, izredno izobražen mož, neomadeževan značaj in dober govornik.

Nedavno je grof Zichy razložil namere nove stranke sv. Očetu Leonu XIII. Sv. Oče mu je odpisal prav pristržno pismo, čegar glavne misli so: Zelo nas je bolelo, da se je katoliška stvar, ki je pri vas od sv. Stefana sem neprenehoma cvetela, pobijala in z vsakovrstnimi zvijačami napadala, tako da je bila v največi nevarnosti. Zavoljo tega in zavoljo svoje apostolske službe Vas zahvaljujemo, da z vso silo vzbujate srca Oggers in branite sveto katoliško stvar. Za to nas tembolj veseli, da Vas zato očitno pohvalimo. Vlasti nas pa veseli, da je nastala nekak nova zveza katoličanov, da bi v oggerski državni zbornici obnovila veri pravice in čast. Trdno zaupamo, da se bo vzdramila zaspanost katoličanov. Radi pritrjujemo, da ste ustanovili nov časnik v prosep namenov katoliške stranke. Za Te in za druge sotrudnike tega lista bodi odločivo, da nikedar ne odstopite od svetov in avtoritete škofov.“ Te besede so slovesno potrdilo katoliške stranke. —

Kako je pa pri nas? Ali nimamo tudi mi vže 25 let postavbe, katere je sv. oče oestro obsodi, katere so tudi škojfe proglašili za nekatoliške, katere so katoliški shodi zavrgli? Kje je toraj v Avstriji odločno katoliška stranka z ljudstvom? — Ko so poslanci zbivali koalicio na Dunaju, pisal je „Pr. L.“: „Ako se katoliški poslanci ne organizujejo z odločno katoliškim programom, izgubijo skoraj vse volilce. Tega mnenja smo danes še! Liberalizem se je pri nas dobro prijel razumništva in se vže prijemlje tudi priprostega ljudstva. Ako se ne organizujemo, dokler je morda še čas, čakajo nas hujše skušnje ko na Oggerskem.“

Osobni davek

Osobni davek je nov davek, kateri bodo morali plačavati vsi avstrijski podložniki pa tudi inozemci stanujoči v Avstriji, ako imajo letnih dohodkov 600 gld. (uradniki 630 gld.). Dohodki morajo biti čisti in stalni, naj si bodo v denarju ali v blagu. Od dohodkov se bodo torej odšteli upravni ali režijski stroški, direktni davki z deželnimi in občinskimi dokladami, trgovcem se bo odstel davek od vina, žganja in sploh užitninski davek; odštevalo se bo tudi obresti od trajnih dolgov, le stroški za stanovanje, za hrano in obleko se ne bodo odštevali. N. pr. štacunar A vdobiva letnih dohodkov 1000 gld. od štacune. Uprava štacune ga stane na leto 200 gld. davka plačuje 20 gld. od žganja in užitninskega davka od jestvil plačuje 60, dolga ima na štacuni 1000 gld. drugih dohodkov nima. Zračunili mu bodo torej davek od 660 gld. t. je od 1000 — (200 + 20 + 60 + 60.) Ako bi se pa pritožil, da je moral najeti si stanovanje za 100 gld., ne bi mu spreje-

li pritožbe. Nasprotno, stanovanje in hrano ali obleko ali kurjavo se bode vštevalo mej dohodke N. pr. gojzdni uradnik X ima 500 gld. letne plače v denarju, poleg tega stanovanje, ki se ceni za 120 gld., hrane okolo 60 gld., kurjave 70 gld., od svoje hiše v koji ne stanuje, vdobiva čistih 90 gld., od vloge v hranilnici 20 gld. Dohodki se mu bodo zračunili: 500 + 120 + 60 + 70 + 90 + 20 = 860 gld. in ako nima posebnih stroškov, moral bo plačevati osobni davek od 860 gld. t. j. 7 gld. 50 kr.

Oproščeni bodo od osobnega davka: cesar in cesarska rodovina, častniki, ki nimajo drugih dohodkov ko vojaško plačo, nadalje vsi tisti ki imajo menj ko 600 gld. čistih dohodkov. Pri nas na Oggerskem, zlasti na deželi, bode le malo kedo plačeval osobni davek, ker je pri nas vrlo malo posestnikov ali obrtnikov ali trgovcev, ki bi imeli 600 gld. čistih dohodkov. Resda imajo nekatere družine več dohodkov ko 600 gld., morda 1000 gld., ali za družine velja posebno olajšanje. Ako v družini delajo in živijo vsi skupno, bode le gospodar plačeval osobni davek od dohodkov cele družine. Za vsakega svojih, ki mu pomagajo delati (za ženo za odrasle sinove in hčere, strijce) bodo mu odpisali 150 gld. od dohodkov. N. pr. oče B. ima ženo in tri odrasle sinove, ki pridno delajo pri hiši in živijo skupno. Celo premoženje nese na leto okolo 1200 gld. Osobni davek bodo plačeval le oče B. in sicer od 600 gld., kajti 4 krat po 150 gld. se mu bo odštelo. Ne bode se mu pa odpisavalo stroškov za stanovanje ali za hrano in obleko družine. Ako pa žena in otroci ali sploh družina gospodarju ne pomagajo kakor n. pr. uradnikom, trgovcem i. t. d., tedaj bodo znižali i. t. d. Da, v posebnih okoliščinah se bode ta davek čisto odpisal. namreč reynišim gospodarjem, ki nimajo vseh dohodkov več ko 675 gld.

Osobni davek bo treba plačavati povrh drugih davkov n. pr. povrh zemljiškega davka, ali povrh dobitkovine ali dohodarine, toda pri določitvi osobnega davka se bodo ti davki odšteli od dohodkov. DAVEK je progresiven t. j. od večih svot se bo plačevalo razmerno mnogo več ko od

malih. N. pr. od 610 gld. se bo plačavalo 3 gld. 50 kr. a od 1210 gld. se bo plačavalo 14 gld.

Po tem načelu se bode davek tako le stopnjeval. Plačati bo : od 600 — 625 gld. 3 gld. 60 kr. ; od 625 — 650 gld. 4 gld., od 650 — 675 gld. 4 gld. 40 kr., od 675 — 700 gld. 4 gld. 800 kr., do 700 — 750 gld. 5 gld. 40 kr., od 750 — 800 gld. 6 gld., od 800 — 850 gld. 6 gld. 80 kr., od 850 — 900 gld. 7 gld. 60 kr., od 900 — 950 gld. 8 gld. 40 kr., od 950 — 1000 gld. 9 gld. 20 kr., od 1000 — 1100 gld. 10 gld., od 1100 — 1200 gld. 12 gld., od 1200 — 1300 gld. 14 gld., od 1300 — 1400 gld. 16 gld., od 1400 — 1500 gld. 18 gld., od 1500 — 1600 gld. 20 gld., od 1600 — 1700 gld. 22 gld., od 1700 — 1800 gld. 24 gld., od 1800 — 1900 gld. 27 gld., od 1900 — 2000 gld. 30 gld., od 2000 — 2200 gld. 34 gld., od 2200 — 2400 gld. 39 gld., od 2400 — 2600 gld. 44 gld., od 2600 — 2800 gld. 49 gld., od 2800 — 3000 gld. 55 gld. i. t. d. Od letnih dohodkov 48000 gld. bo plačati 1860 gld. osobnega davka.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Preosnova davkov. Državni zbor obravnava postavo o preosnovi davkov. In večinoma obveljajo odsekovi nasveti. Posl. Pfeifer se je pritožil, da je besedilo davčnega načrta pretrdo in težko razumljivo ter da bo zato treba raznih dopolnilnih razlag, pri katerih se bo iz postave izgubilo dobro, kar je v nji. Davkoplačevalci se tudi bojijo, da se bode po novem davku podražilo pridelovanje in izdelovanje.

Deželna bramba. V proračunskem odseku je posl. Morsey poudarjal večjo skrb za verske potrebe vojakov, v zlasti naj se ne delajo vaje ob nedeljah, ker se z njimi moti nedeljski počitek in služba božja. Posl. Klun je priporočil ministru, naj se na kartah glavnega štata imena pišejo pravilno, kakor se imenujejo mej narodom, da ne nastanejo pomote. Posl. dr. Gregorčič govori o trpinčenju vojakov, in obžaluje, da se prošnje za oprostitev zelo zavlačujejo.

Volilna preosnova. Vlada je predložila volilnemu pododboru nov načela načrt volilne preosnove. Po tem načrtu se ima sedanji volilni sestav obdržati; poleg dosedajšnjih štirih volilnih skupin se ima na-

praviti *pet* skupina, ki bo imela *dve* vrsti volilcev, kateri volite vsaka zase, namreč : a) tisti, ki plačujejo manj ko 5 gld. direktnega davka ; b) tisti, ki ne plačujejo nič direktnega davka, pa imajo posebne lastnosti, katere zahteva postava za volilno pravico. Vsaka volilna vrsta pete skupine bi volila 70 poslancev, toraj 140 novih poslancev. Ta načela bo zdaj volilni pododbor preučeval in potem predložil vladi one točke, o katerih se zjedini, a vlada naj po njih izdela pravičen načrt zakona, ki se ima predložiti volilnemu odseku in potem še le državnim zbornicam, ki bo obravnavala v javnih sejah. Razvidno je, da je do končne veljavne preosnove še precej daleč. Na vsak način se želi to zadevo skoncirati, preden neha sedanja državnozbornska doba, da se bo pri novih volitvah volilo po novem volilnem redu. —

Cestne nadzorovalce v Primorju in na Kranjskem je pri razpravi proračuna ministerstva notranjih zadev posl. dr. Gregorčič priporočil vladi, naj jim zboljša plačo, da bodo toliko lažje mogli opravljati svoje posle. Vladni zastopnik je odgovoril, da se cestnim nadzornikom dovoljujejo aktivitetne doklade in pavšali za nadzorovanje cest v razmeri z dolgotrajno nadzorovane ceste.

Slovensko uradovanje pri najvišem sodišču. Posl. Ferjančič je vprašal pravosodnega ministra o slovenskem uradovanju pri najvišjem sodišču, kateremu je z dekretom z dne 7. avgusta 1850. naloženo, da mora svoje odločbe z razlogi vred izdati v tistem jeziku, v katerem se je vršila razprava in v nemškem.

Strokovnjak v deželnem šolskem svetu goriskem. Posl. grof Alfred Corinini je interpeloval naučnega ministra o nameščenju enega strokovnjaka v deželni šolski svet goriški in minister mu je odgovoril, da se je pri volitvi ravnalo postavno in ni nikakega povoda nadaljnemu postopanju.

Dva milijona gld. zahteva finančni minister več k proračunu za podporne doklade državnim uradnikom najnižjih treh plačilnih vrst in učiteljem, in potem še 950.000 gld. za podpore drugim državnim služabnikom.

Socijalistiške agitacije so zasledili tudi že pri armadi posebno na Ogorskem, kjer so našli več anarhističnih listov v vojašnicah in kantinah.

spise za ljudstvo v „ervackom“ jeziku, kakor to najbolje dokazuje „Razvoj istrijski“ iz 13. stoletja, to je spis, v katerem so rečene tri oblasti določile meje in postavile mejaše, koliko komu gre v tej zapadni Istri. Da Istra s tem ni prenehala biti še hrvatska dežela, dokazuje okolnost, da je slavni ban hrvatski *Toma Bakač* ob koncu 16. stoletja šel osebno sam k cesarju takrat nemškemu in kralju hrvatskemu, da se pred njim pritoži čez svetnike krone, ki so Istro odtrgali od hrvatskega kraljestva. In slavni ban hrvatski *Peter Zrinjski* je tirjal in zahteval Istro zase in za svojega sina. Tudi sam takrat nemški cesar in kralj hrvatski iz slavnega rodu Habsburgov je smatral Istro za del hrvatskega kraljestva. — Nad velikim delom zapadne Istre dobili so bili namreč Benetčani neko oblast, s tem, da so siloma primorali mesto za mesto, pripoznati jih (za gospodarje.) V drugi polovici 17. stoletja hotel je imeti kralj *Leopold* pod seboj vso Istro : zato je zahteval od Benetčanov njihov del in to edino na temelju hrvatskega državnega prava. — Benetčani so se poplašili ; oni Istre niso nikoli smatrali za svojo pravo deželo, imeli so jo od danes do jutri, držali so jo ko molzno kravo, katero treba tim jače izmolziti danes, čim negotovješe je bilo, ali jo bodo mogli še jutri. Oni se niso brigali za dobrostan naroda v pokrajini, ne hrvatskega ne italijanskega ; skrbeli so samo za svoje ljudi, katere so v Istro pošiljali kot upravitelje in za plemenite družine. Sekali so naše gozdove, tesali ladje, rabili naše mladeniče v vojski.

O porotnikih v Celovcu in Celju je posl. dr. Gregorčič stavil interpelacijo pravosodnemu ministru rekoč, da je mej porotniki mnogo takih, ki ne razumejo slovenskega jdzika. (Neke glave menda mislijo, da pred porotnike pridejo le nemški hudo delniki).

Listina isterskih porotnikov je zagledala luč sveta in italijanski listi naglašajo s posebnim zadoščenjem, da se je ustreglo pritožbam Italijanov, in da so iz nje izginila imena raznih slovanskih agitatorjev. Tako hvalisanje ni ugodno za istrske Hrvate, in zato sta posl. Spinčić in Laginja predložila interpelacijo državnega zbora predsedništvu, v kateri zahtevata pojasnila o načelih katera so vplivala na sestavo te listine, ker je pri drugem sestavljenju očitno palo število porotnikov, ki so bili poprej spoznani sposobnami za posel porotnika in ki so večji obema deželnicama jezika.

Deželnozbornske volitve v Istri bodo 16. maja t. l. za kmetske občine, za mesta dne 20. maja, za veleposestvo dne 24. maja. Hrvatje in Slovenci se pridno pripravljajo in upajo precejšnjih uspehov. Radovedni smo pa, kako se bodo obnašala c. kr. vlada v Trstu.

Škofovska konferenca. 19. t. m. zbrali so se ogrski škofje pod predsedstvom kardinala Vassary-ja v posvetovanje, da določijo stališče katero naj zavzamejo nasproti cerkveno-politiškemu zakonom. — 21. t. m. bilo je v magnetni zbornici na dnevnem redu glasovanje o vladnem načrtu zakona o *svobodnem izorševanju vere*. Eni trdijo, da je bilo več glasov za načrt, drugi pa, da jih bilo manje. Treba bi bilo novega glasovanja, a zbornični predsednik je drugi dan izjavil, da jih je bilo enako za in proti, on pa da svoj glas za vladni predlog, ki je s tem vsprejet. Tako se dela v svobodni Mažarski cerkveni politiki! — Na predlog grofa Esterhazy-ja, je bil tretji odstavek ki pravi, da je brezverstvo dovoljeno s 126 proti 118 glasom odklonjen, in slednjič ves načrt brez te točke vsprejet v tretjem branju.

Svoboda na Mažarskem. Rumunci bi svojemu nepozabnemu rodoljubu Janku radi postavili spominek, ali minister za notranja opravila je to prepovedal, in zaukazal, naj oblasti konfiskujejo nabrani denar in nabiratalje tožijo kot puntarje.

Ko je kralj Leopold zahteval tudi oni del Istre, v katerem so oni gospodarili, so se prestrašili, ker so tudi oni dobro vedeli, da jo kot hrvatski ban more imeti. Ko so vladali Benetčani, razsajale so po zapadnih krajih Istre, posebno v Puljščini in Poreščini, kužne bolezni, ki so pobrale tudi naše ljudstvo po vaseh, a še več meščanov, tako da je imel Poreč n. pr. komaj sto prebivalcev. Takrat se pa Beneška vlada ni obrnila do italijanske dežele za ljudi, temveč je prosila ljudi v Dalmaciji, Bosni Hercegovini, Črnigori, naj se naselijo v Istri. Prišli so naselniki, ne kakor tujci, ampak kakor domačini, iz jedne hrvatske zemlje v drugo.

Za hrvatsko zemljo je Istro smatral tudi cesar, in kralj Franc I. v začetku tega stoletja, ko je za ljudstvo Istre izdal molitvenik v hrvatskem jeziku. Tudi avstrijske oblasti so imele Istro za hrvatsko še do leta 1848., ter označile narod Istre kot hrvatski, Italijane v nji pa samo kot goste. Le poslednjih deset let se je postopalo tako, da so Italijani postali tolikani predrzni da so Istro razglašali za italijansko, Hrvate pa, domorodce, kot goste, delavce, pritepeljence.

S tem je dovolj dokazano, da Hrvati imajo svojo zgodovino v Istri, prav znamenito zgodovino, *kulturno zgodovino*, da so v Istri dvakrat izvrševali najkulturnejšo nalogo, ki more biti Oni so dvakrat, kakor je te dni dr. Bartoli rekel v Rovinju, Hrvati so dvakrat naobljudili Istro, ko je bila popolnoma opustošena in uničena.

Po „Slovincu“.

L I S T E K

Hrvatsko-slovenski narod v Istri.

Nekateri celo dobro misleči Italijani radi očitajo Slovanom v Istri da oni so le gostje v Istri, a prvotni prebivalci zemlje da so Italijani. Če bi tudi to res bilo, ne imelo bi nobene *pravne posledice*, ker od l. 1867 so v Avstriji vsi narode *enakopravni* ne glede na to, kedaj so se naselili v tej ali oni deželi. Vender pa je ta trditev neresnična in posl. Spinčić je na shodu Bartolovi to stvar tako le pojasnil :

Našega hrvatskega naroda omenja že sv. oče papež Gregor I. v začetku 7. stoletja, toraj že pred 1290. leti. Ta naš narod je prišel v pokrajino takrat, ko je bila opustošena in pogažena po barbarjih ; on pa jo je poljudil, začel je obdelavati polja, dal ji je življenje. V 7. in 8. stoletju je moral že vojskovati se z Longobardi in Franki. V začetku 9. stoletja, l. 804. sešlo se je nekaj latinske gospode, zastopniki nekih mest na Rižanskem polju pri Koprju, da ugovarjajo proti nekim predpravnicam, katere je bil dal našim pradedom tedanji vojvoda isterski. In to je dokaz, da smo bili v deželi, in da so posestva naših pradedov, segala celo do morja. Na koncu 9. stoletja pa je privojskoval Domagoj, ban dalmatinske Hrvatske, celo neka mesta na morju na zapadni strani. V sledečih stoletjih so bili po malem in po preraznih načinih dobili oblast v deželi patrijarhi oglejski, Benetčani, pazinski grofi. Vsi ti pa so spoštovali naš jezik toliko, da so izdajali

Svobodna volitev na Mažarskem.

Teh dni je bila volitev državnega poslanca v Nitri, kjer je proti vladnemu možu kandidoval mož katoliške stranke. Vlada je nagromadila 2000 vojakov, ki so stražili po ulicah in volišče popolno obkolili. Zmagal je vladni prištaš, a zdaj ga je sram sprejeti tako poslanstvo, in vsled tega pride do novih volitev.

Vnanje države.

Rim. Sv. Oče Leo XIII poslali so katoliškemu voditelju na Ogerskem grofu Ferd. Zichy-ju pismo, o katerem govori naš uvodni članek, a dne 18. t. m. so pri konzistoriju govorili o boju ogerskih katoličanov proti civilnemu (divjemu) zakonu, kateri imenujejo krivični zakon, s katerim je onečesčena pravost in Ogerska postavljena v nevarnost.

Bismarkova slava. Nemški državni zbor je s 163 glasovi proti 146 odklonil predlog predsednikov, naj bi se častitalo Bismarku za njegov 80 letni rojstni dan, ki bo 1. aprila. Predsednik je odložil predsedništvo. Nasprotno so glasovali centrum (katoličani), Poljaki in ljudska stranka. In pri vsem tem najde se jih celo v Avstriji, ki očitno delajo za proslavljenje Bismarkovo, ko bi moralo biti vsakemu znano da je ravno Bismark vsekal najhujše rane naši ljubi Avstriji!!! —

RAZNOTEROSTI.

Nesposobnost krajin šolskih svetov. Piše se nam: Velika ovira ljudskih šol so današnji krajni šol. sveti, oziroma zastopniki voljeni iz občine. Pritožbe so občne. Častne izjeme so redke.

Dokler urejuje kak pameten človek, recimo duhovnik ali učitelj opravila domače šole, je v šoli red in napredek, drugače gre rakovo pot, če vlada kak trmast ali hudoben starešina.

Poglejmo si le en primer!

Od občine se izbere prav rado v to take, ki ne znajo ne brati ne pisati, ali pa kakega modrijana — češ, ker pozna vse paragrafe, bo ložeje učitelja v kozji rognal, če se morda ravno kakemu puhloglavcu do tal ne uklanja. Taki udje nimajo ne srca ne dobre volje za šolo, a se tudi ne dajo prepričati.

Kako se godi dalje? —

Pri prvi priliki si zbero udje načelnika. Duhovnik in učitelj sta v manjšini. Učitelj navadno odda glas duhovnu, duhovni pa se odtegne glasovanju, ker pozna vse paragrafe, bo ložeje učitelja v kozji rognal, če se morda ravno kakemu puhloglavcu do tal ne uklanja. Taki udje nimajo ne srca ne dobre volje za šolo, a se tudi ne dajo prepričati.

Poleg vsega truda, kakšen je pa sad?

Tak in enak krajni šol. svet oziroma njegov načelnik se pri vsem tem smeje v pest, ker ve, da po sedajni šol. postavi je varen, in zamore kljubovati, dokler ga je volja. Tako raste pohujšanje in razbrzdanost v občini in bolje bi bilo, da bi otroci doma ostajali. Gg. dež. poslanec bodi toraj toplo priporočeno, da se pri prvi priliki ozrò na prevredbo dež. šol. postave od 8. febr. 1869. glede krajin šol. svetov po prislovi: „Čevljar ostani pri svojem kopitu“. Pri domači šoli in odgoji mladine pa naj delujete neposredno le dve moči t. j. duhovnik in učitelj, a stariši so dolžni v dobrem ju podpirati.

Gregorčičeva petdesetletnica proslavljena v prepiru. Slov. akadem. društvo „Slovenija“ na Dunaju je hotelo slovesno obhajati petdesetletnico našega slavnega

pesnika Simona Gregorčiča. Slavlje se je vršilo v katoliški resursi. Ker je bil program zanimiv in ker je šlo za počastitev tako odličnega slovenskega moža, vdeležili so se slavilja dunajski Slovenci in sploh Slovani v obilem številu. Vsi časopisi so v tem edini, da so slov. visokošolci dostojno slavili pesnika, dokler se govorili in peli po tiskanem programu. Ko so pa seli za mizo s povabljenimi gosti so se prav grdo spoprijeli. Vsenčiliščnik *Oražen* je pozval dijaštvo, naj bo zares slovansko in sicer radikalno slovansko. Besede so bile naperjene proti naši polovičarski „narodni stranki“, koje voditelj je dr. Ferjančič, kateri se ve, da ni mogel močati. Skušal je pomiriti razburjene duhove in pridobiti dijaštvo s tem, da je prav grdo in brez potrebe napadel dr. Mahnič, o katerem je ta jezični doktor trdil, da je kriv vsega razpora na Slovenskem. To pa je tako očitna neresnica, da ni ž njo nikogar vlovil v strgane mreže „narodne stranke“. Kako neki je dr. Mahnič kriv razpora mej „narodnjaki“ in „radikalci“, kako-li je on kriv razpora slovenskih in hrvatskih državnih poslancev, od katerih ni nobeden res Mahničev?

Ko je premeteni g. doktor vvidel, da so dijaki toliko razsodni, da mu takih neosnovanih trditvev ne verujejo, jim je s klobukom v roci zagotavljal: „Uverjeno bodi dijaštvo, da je „narodna stranka“ upošteva, da uvažuje njegove težnje. Ako pa morda ni sedaj še vse očito... postane to v kratkem, ko stopi s ranka v javno delovanje. Naj se torej z neosnovanim naltcevanjem še počaka. Dijaštva bomo v boju potrebovali, torej ga hočemo tudi podpirati“. Tako je govoril g. dr. F. ne vedoč, da je s tem izdal *tajne namene* narodne stranke. Zdaj imamo torej komentar h resolucijam zaupnih mož in sicer od voditelja narodne stranke. Po izjavi gr. F. ima narodna stranka iste namene, ista načela ko radikalno dijaštvo t. j. boj proti klerikalizmu. Tudi to je dobro, da si zapomnimo mi goriški Slovenci ki smo „vezani po resolucijah zaupnih mož“.

Motil bi se pa kdor bi mislil, da so se radikalci potolažili s to politično hinavščino „narodne stranke.“ Ravno nasprotno: govor je izzval oster odgovor in obsodbo politične hinavščine. „Edinost“, ki je v prijateljski zvezi z radikalnim dijaštvom, je prinesla o tem dopis, ki pravi:

Gosp. državni poslanec je imel gotovo najboljšo voljo, pridobiti vse akademike za našo sedanjo politiko s svojim govorom, žal, da je z nekimi izrazi vzbudil baš na sprotni vspeh, kar je pokazal zlasti trpki, a odločno iskreni govor gosp. phil. *Žilija* o obraljenem govoričenju o slovanski vzajemnosti, neslogi v lastni hiši, o polovičarstvu, popustljivosti naše t. zv. narodne stranke . . . To pot se je menda vsakdo uveril, da se množa število onih zavednih in nezavisnih velikošolcev, ki *stani in lo-gično* mislijo, govore in — delujejo, ki imajo pogum povsod in vedno jasno in odločno povedati vsakomur, bodisi Peter ali Pavel, v lice svoje lastne nazore, na katere ne upliva ni osebno prijateljstvo, in — imeniten naslov. — Gosp. vodja izvenkolijskih drž. poslancev je imel tako lepo priliko pomiriti, poučiti in pridobiti popolnoma za svoje nazore mlado razumništvo, ki pride skoro samostojno v domovino, — zakaj ni storil tega?! — Mari se mu je zdelo, da bode večina argumentov „radikalnih“ velikošolcev taka, da jih ne bo moči pobiti?? — Vsekako bi se s tem prihranila ona mučna scena, ko je moral g. jur. *Vodušek* imenom somišljenikov protestovati, da se — nalik na shodu zaupnih mož! — zabranjuje svoboda besede —

Kolikor mi poznamo č. g. Simona Gregorčiča, menimo, da bi bilo mu ljubše, da ga niso nič slavili, nego da so ga v prepiru slavili G. dr. Ferjančiču pa smo prav hvaležni, da je slovenskemu svetu razkril svoje in svojih somišljenikov politično poštenje.

Stranke v državnem zboru. Te dni

so objavili soznan političnih strank, ki so zdaj v državnem zboru. Posebno razkosani so Slovani, namreč na sedem strank, mej kojimi ni katoliške. Stranke so: 1. Hohentwartov konservativni klub, ki šteje 55 poslancev; 2. Poljski klub, ki šteje 57 poslancev; 3. Ruski klub, ki šteje 6 poslancev; 4. Nemška liberalna levica, ki šteje 107 poslancev; 5. Liberalni centrum (Coroninijev klub), ki šteje 10 poslancev; 6. Nemški narodni klub, ki šteje 17 poslancev; 7. Česki narodni klub, ki šteje 37 poslancev; 8. Ceski-moravski klub, ki šteje 8 poslancev; 9. Hrvaško-slovenski klub, ki šteje 10 poslancev; 10. Klub neodvisnih hrvaških in slovenskih poslancev, ki šteje 5 udov. — Poleg političnih klubov so še druge zveze v zbornici n. pr. agrarna zveza. 37 poslancev se ni vpisalo v noben klub in se vsled tega imenujejo divjaki. — Naš državni zbor je živa slika zmedenih razmer v Avstriji.

Apologetični govori za moške pri oo. Franciškanih v Ljubljani so jako srečna misel. Prijatelj nam piše, da ni od začetka nihče mislil, da bodo moški tako pridno hodili poslušati govore ob ponedeljkih in četrtkih. Preč. o. Hugolinu vsi častitajo. Bog blagoslovi! Ljubljana bodi Gorici v zgled za drugo leto!

Tropinovec ali petijot. (*Nekaj o zagovor.*) V številki 5. „Pr. L.“ t. l. sem od začetka prezrl dopis iz Brd, na kateri me je opozoril še le včerajšnji „Slovenski Gospodar“. Vaši vinogradniki se toraj spodtikajo nad člankoma v Koledarji „Družbe sv. Mohorja“ o tropinovcu in črničarji! Prav nepotreben strah! Ko bi podpisani ne bil popolnoma prepričan, da bojo vinogradniki imeli mnogo hasna, če tropine uporabijo za napravo zdrave in čne pijače, bi ne bil objavjal tega poduka.

Neznani moj nasprotnik trdi, da se bo ta poduk zlorabil. Mogoče bi to že bilo. Pa ljubi Bog! kaj se na tem svetu ne more vse zlorabiti! Tudi pristno vino iz grozdja se zlorablja, ker se brez števila ljudi ž njim opijani. Bomo pa li radi take zlorabe nehali vinograde obdelovati!? Vsaka tudi najsvetejša stvar se vtegne zlorabiti; istotako toraj tudi nauk o pridelovanju tropinovca. Radi tega sem pa ob koncu tega članka opozoril sam v koledarji, naj zlasti cerkveni predstojniki pazijo, od koga jemljejo vino, ki se potrebuje pri najsvetejši daritvi.

Izvrstni ljubljanski „Kmetovalec“ je že mnogokrat pisal o tropinovcu. Pa nisem še slišal ali čital, da bi se bil nad njegovimi nauki spodtikal pameten človek.

Ljudstvo se mnogokrat res boji, da vtegne do zdaj nenavadna stvar, če se vpelje, biti v gmotno škodo. Tako so mi znani trgi, ki so se ob svojem času z vso močjo ustavljali temu, naj bi se železnica zidala blizu njihovega kraja. No! to so tudi dosegli. Toda kmalu so spoznali, kakšno neumnost so storili. Enako se bojo tudi tisti vinogradniki, ki se zdaj bojè za svojo dobro kaplico, kmalu prepričali, da je bil prazen njihov strah. Radi bojo na svoj lasten dobiček iz tropin pridelovali kaj okusno in zdravo pijačo za nizko ceno.

Potovalni učitelj iz mariborske vinorejske šole g. J. Belè mi je lani sledeče povedal: „Na Bizeljskem so ljudje kaj pametni. Mošt in grozdje prodajajo za visoko ceno; a za svoje domače potrebe si pripravijo ravno tako dobro pijačo — tropinovec; a to za nizko ceno po 4 krajcarje liter.“ Naj še na Brdih tako poskusijo!

Josip Žičkar, župnik v Vitanji.

Sadjarsko in vinarsko društvo v Kanalu. S Kanalskega nam pišejo: Dne 19. t. m. zbralo se je po popoldanski službi božji v Kanalu več rodoljubov, da ustanove „sadjarsko in vinarsko društvo za Kanalski okraj.“ Iz društvenih pravil, naj priobčimo le §. 2, in §. 3 ki govori o namenu in sredstvih.

§. 2. Društva je namen: a) pospeševati in povzdigniti sadjarstvo; b) pospeševati in povzdigniti vinarstvo.

Sredstva v dosego tega namena.

§. 3. Sredstva v dosego tega namena so :

1. Pospeševati znanje sadjereje in vinoreje s predavanji v različnih krajih, z razstavami sadja in vina v okraju, v izobrazbo umnih sadjerejev in vinorejcev i. t. d.

2. Pospeševati sadjerejo s tem, da se v okraju nasade in razširijo najboljše sadne vrste.

3. Pospeševati sadjerejo s tem, da se določijo in širijo prava tehnična imena sadja.

4. Spodbujati prebivalstvo k nasajanju sadnih dreves ob cestah in poteh.

5. Priporočevati praktične sušilnice in poučevati, kako je napravljati sadni most.

6. Posredovati kupčijo s sadjem.

7. Ustanoviti sadjarske knjižnice društvenikom v porabo.

8. Ustanoviti sadne vrte v večjih krajih.

9. Ustanoviti trtnice v večjih krajih in skrbeti za razširjenje dobrih, krajnim razmeram primernih trtnih vrst.

10. Uzgojevati, kupavati in prodajati ameriške ključe (kolči) bilje in cepljene trte.

11. Pospeševati umno kletarstvo.

12. Pospeševati domačo vinsko kupčijo.

Okolo 80 ndov se je upisalo prvi dan. Predsednik je g. nadučitelj M. Zega, podpredsednik g. Križnič, kotlar in mesar, oba v Kanalu. Zraven je še 7 odbornikov, ki so učitelji in kmetovalci. Letnina udom je 50 kr. Ustanovniki plačajo enkrat za vselej 10 gld. Iz med duhovnikov je dosejaj upisan edini veleč. g. Fr. Vidic, župnik v Kanalu. Bog daj obilo sreče novemu društvu.

Močij je v tem okraju na izbiro za podučevanje po namenu društva: so gg. učitelji, so tudi izšolani kmetovalci. V Desklah sta dva obiskovala kmetijsko in vinorejsko šolo v tujih deželah, eden ali več v Gorici. Tako so menda tudi po drugih občinah praktično in teoretično izurjeni mladenci, ki bodo z veseljem predavali o koristnih naredbah in napredkih v vinarstvu ter sadjarstvu.

Nekedaj je slovela kanalska trta. Vina je bilo obilno; pa slišal sem, da so morali ljudje sirka kupovati. Sedaj je vina malo, sirka zadosti. Bog daj, da bi pridni tukajšnji kmetovalci imeli za naprej vina in sirka zadosti. Naj bi zasadili tudi take vrste dreves, ki bodo donašale okusnega, za kupčijo primernega sadja prav zgodaj in prav pozno. Sadja tu ni malo, a največ ga je takrat, ko ga povsod imajo in tako le pičlo povrne trud vrtnarjev.

Trtne ali sadne sadike iz okuženih občin izvažati je prepovedano. C. kr. glavarstvo je nedavno opozorilo županstva, da oni, kateri donašajo na prodaj sadno drevje ali trtne sadike v Gorico, morajo biti previdni z občinskim spričevalom, katero potrjuje, da te rastline izhajajo iz občine od trtne uši neokužene. — Ta prepoved je toliko bolj potrebna, ker je v sodnijskem okraju goriške okolice vže 8 občin okuženih od trtne uši.

NOVICE.

Goriško.

† G. Josipina Kovačič. Sv. Lucija ob Soči. — 23. marca. — „Dolgost življenja našega je kratka. Kaj znanec je zasula že lopata! Odrpta noč in dan so groba vrata. Al' dneva ne pove nobena pratka.“ — Takó poje pesnik. Takó so peli tudi naši stari zvonovi, ko so 21. t. m. popoldne zazvonili večni delopust vrli ženi velespoštovani gospi Josipini Kovačič roj. Huber, ktera je ta dan po dolgi boleznii v 48 letu svoje dobe vsa udana v voljo božjo zaprla oči temu svetu, odprla večnosti. — Poslala je pred sabo v večnost troje nedolžnih otrok, pustila za sabo šestero še ne oskrbljenih, katere je izvrstno odgojila, kar ne zna vsaka mati.

Poslala je pred sabo v večnost mnogo dobrih del. Naj povem le, da je bila v

tej fari 120 otrokom za krstno in prav mnogim tudi za birmsko botro. Pomagala je rada, komur je mogla z dobrim svetom in naukom, ker je bila izvedena in izkušena žena, pomagala pa tudi z radodarno roko, ker je imela usmiljeno, krščansko srce.

Malo ur pred smrtjo se je spomnila svoje nesreče, da je vže kot otrok izgubila mater, zato je rekla: „matere nimam.“ Tedaj sname nekdo sè stene lepo sliko „Marije Pomagaj“, ktero si je ranjca na božji poti sama vkupila: „čestita gospa, tukaj je mati.“ Umirajoče oko je živeje pogledalo, blede ustnice so pobožno poljubile sveto sliko in zašepetale: „Marija! pomagaj!“ — Ginljivo je bilo slovojemanje dobrih otrok od ljubljene mame. Ah, to so bili poslednji poljubi, takó ljubezujivi, takó presrečni in spoštljivi! — Pogreb je bil sijajen. — Večna luč naj ji sveti!

V Šmarijah je umrla Jožefa Poljšak, mati dveh duhovnikov naše škofije. N. v m. p.

Preblagorodnemu g. Alojziju Bosisi-u je Njega Veličanstvo z najvišim odlokom dne 25. marca podelilo ime in značaj dvornega svetovalca. Častitamo!

Grof Alfred Coronini, državni in deželni poslanec, si je izprosil štiritedenski dopust. Boli ga glava.

Preč. g. župnik Jak. Brumat je bil promoviran 23. t. m. doktorjem sv. pisma. Častitamo.

G. Matej Kante, nadučitelj v Sežani, je imenovan za okrajnega nadzornika ravno tam.

Nova kuracija v Branici. C. kr. goriško okrajno glavarstvo je naznanilo č. g. vikariju „da je c. kr. namestništvo pooblašeno od ministerstva za uk in bogočastje (od 26. avgusta 1894, šte. 1007;) in v svojem imenu dne 27. februarja t. l. šte. 4080/LX 1895, dalo državno dovoljenje za ustanovitev neodvisnega vikarijata v Branici v kuracijo s pravno administrativnem značajem samostojne dušnopastirske postaje. Ob enem se o tem obvesti knežje-nadškofijski ordinarijat v Gorici.“ — Novoimenovana kuracija Branica je bila že kot novoustanovljena vikarija 1870 za neodvisno imenovana in je to novoimenovanje le nasledek že v začetku spoznane neodvisnosti. Duhovnika šteje zdaj blizo 60 h. šte. od katerih spada 14 h. šte. s cerkvi-jo sv. Katarine D. M. in župnim dvorcem pod politično oblast v Postojni in sodišče v Vipavi. Sosebno znamenito pri tem je to, da spada kuracija pod 3 politične oblasti, pod Gorico, Sežano in Postojno; dalje pod 3 sodišča, v Komen, Ajdovščino in Vipavo, ter 4 občine, Stjak, Stanjel, Gaberje in Erzelj na Kranjskem.

Velika beseda, katero je priredila ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Gorici dne 24. t. m. je bila res vredna tega imena. Ob 8. zvečer zbralo se je polno slovenskega občinstva iz mesta. Prevladalo je rodoljubno ženstvo. — Vse točke so se izvršile izborna, a posebno je ugajala občinstvu Sneguljčica (Venec osmih spevov, vezanih med seboj s pripovedovalno deklamacijo z vpletenimi živimi podobami). Zabava je trajala skoraj tri ure, a vendar je občinstvo vstrajalo do konca in se vračalo domu še le ob 11. uri prav zadovoljno. Tudi čisti dohodek je jako dovoljen.

Deželni zbor goriški se menda še enkrat skliče, da poravna redna opravila. Zasedanju je odločen prav kratek čas o velikonočnih počitnicah državnega zbora. Ker je visokorodni g. grof Fr. Coronini še ostal glavar, je verjetno, da se to zgodi. Druge važnosti nima to zasedanje.

„Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ bo imelo redni letni občni zbor na cvetno nedeljo dne 7. aprila ob 2. uri popoldne v pritlični dvorani Marzinijeve gostilne v Tržni ulici št. 12 v Gorici po naslednjem dnevnem redu: 1. Letno poročilo odborovo. 2. Račun za leto 1894. 3. Proračun za leto 1895. 4. Prememba § 28. društ. pravil. 5. Morebitni

predlogi. 6. Volitev predsednika, 10 odbornikov, 3 namestnikov, 3 pregledovalcev računov in 5 razsodnikov. Opombe: Letni račun bode dostopen udom in najmanj 14 dni pred občnim zborom razpoložen v društvenih prostorih na ogled (§ 25.) — Novi §. 28. društvenih pravil naj bi se glasil: „Kako je nalagati društvene novce, določuje občni zbor. Preostane novce bolniškega zaloga (§ 25. l.) je nalagati v javne hranilnice ali pa na tak način, kakor ga postava zahteva za sirtno premoženje.“ — Ako hoče kateri društvenik staviti pri občnem zboru kak predlog, naj ga naznani predsedniku vsaj do 3. aprila. — Predsednik in vsi odborniki morajo stanovati v Gorici (§. 31.) — K občnemu zboru sme priti, glasovati in voliti vsak ud, ki je izpolnil 18 let; voljen sme biti pa le polnoletnik. Volilno pravico mora vsak društvenik izkazati z društveno knjižico (§ 34.) — Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen radi premajhne udeležbe, bo pa na belo nedeljo 21. aprila nov občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepal brez ozira na število došlih udov. — Zato se p. n. gg. društveniki ljudno vabijo, naj bi se udeležili pryega občnega zbora v kolikor mogoče obilnem številu.

Razkaz premoženja upravnega zaloga dne 31. decembra 1894. Aktiva. 1. Gotovina v blagajni 45'64. 2. Naložena glavnica 1466'82. 3. Iztirljivi zastanki 24'60. 4. Vrednost inventarja. 133'36. Svota 1670'42. Pasiva. Sedanji rezervni zalog. 1670'42

Razkaz premoženja domačega bolniškega zaloga za čas od 1. januarja do 31. dec. 1894 kaže: Aktiva. 1. Naložena glavnica 2495'30. 2. Posodili zunanji. bol. zalogu 189'79. 3. Iztirljivi zastanski 82'77. 4. Vrednost inventarja 185'00. Vsota 2952'86. Pasiva. Sedanji rezervni zalog 2952'86.

Razkaz premoženja zunajnega bolniškega zaloga za čas od 1. januarja do 31. dec. 1894 kaže: Aktiva. 1. Iztirljivi zastanki 15'36. Pasiva. Ta zalog ima dolga 189'79.

Slovenske propovedi Pod Turnom. Raznesla se je govorica, da je novoimenovani č. g. župnik odpravil slovenske propovedi v farni cerkvi sv. Roka. To pač ni res, ker č. g. dr. Baubela ni še prišel Pod Turn. Res je le, da od kar ni tam ni župnika ni kaplana ni pravega upravitelja, ni več bilo slov. govorov. Prepričani smo, da od zdaj naprej bodo.

V „Slov. Alojzijevišču“ je bila dne 18. t. m. priprosta zabava s petjem in igrico. Vdeležili so se je tudi nekateri dobrotniki.

V Goriški topničarski vojašnici so napregali topničarji konje dne 22. t. m. Razposajen in čil konj, sunil je z zadnjo nogo nekega Veiza silno v obraz, ga močno ranil in razmesaril. Ranjenca so odpeljali v bolnišnico.

V zrakoplavu se je vzdignil v nedeljo ob 4½ popoldne neki J. Metighi, v zabavo množestvilnih radovednežev in sebi v denarno vteho.

„Narodni dom v Gorici“ je predmet razgovorov v Gorici. Pri znani razkosnosti goriških Slovencev in ogromnem narodnem davku bo delo pač težko vspevalo, ako se ne bo samo izplačalo, kar ni neverjetno.

Tat v cerkvi. V cerkvi sv. Roka v Gorici je kradel nek porednež denar iz pušice za miloščino. Ker je tat pogosto ostajal sam v cerkvi, se je zdel sumljiv cerkveniku. Nadzoroval ga je tako dolgo, da ga je zasačil. Zaprl je vsa zrata, poklical redarja, ki ga je spremil v ječo. Tudi pri sv. Vidu na Placuti se je isti človek zdel cerkveniku sumljiv. Ker je nanj pazil, se mu ni posrečilo puliti denarja iz pušice.

V Solkanu so porezali prav močno nekega Janeza Kanclerja. Posledica popivanja je krvava glava.

V Orehovljah pri Biljah ste zgoreli dve poslopji v vrednosti 2000 gold.

Mrtvega so našli v torek zjutraj občinskega tajnika iz Čez Soče. Bil je pristojen v Bovec, kjer ima tudi svojo hišo, pa opravljal je službo tajnika v Čezsoči.

V Šturijah je pogorela žaga g. Stefana Poljšaka do tal.

Zidanje zvonika v Branici. Lanjsko leto — tako nam poročajo iz Branice — je tukajšno verno ljudstvo po prigovarjanju sedajnega kurata začelo zidanje zvonika z vso gorečnostjo, in bode delo nadaljevalo dne 26. t. m. Znani demači mojster M. Blažko vodi zidanje; a ker je nas le malo pričakujemo, da se nam bo od kake višje strani seglo pod pazduho, sicer nam bode težko shajati z velikimi stroški, za katerimi pridejo še novi za zvonove. Kajti h čemu bi bil sicer zvonik brez zvonov?! Naj nam blagovoli dati „P. L.“ dober svet, kam naj bi se obrnili za potrebno pomoč in podporo. — Obrnite se do c. kr. vlade. Uredn.

Kidanje snega na Predelu. Iz pod Babjega zoba nam piše prijatelj: Čudne reči se gode pri nas. V predzadnjem „Pr. L.“ je bilo povedano, da niso hoteli delavci več kidati snega čez Predel, ker je cestni azistent razglasil, da dobè le prejšnjo dnino, dasi jo je vis. namestništvo povišalo za 20 kr. Azistent je le molčal in ni nič sporočil glavarstvu, češ, ljudstvo je potrebno, bo že šlo delati. Ko pa vendar ni hotelo, začel je strašiti, da pridejo vojaci delati, da pokliče ljudi iz Boveca; slednjič je ponujal nekaterim že po 1½ gld. dnine, da bi šli delati. Ker niso hoteli, je podil od dela še druge, ki so vsled velike potrebe vendarle delali. Neki priden starček je takole zdihoval: „90 let imam, pa do zdaj me ni še nikdo lovil od dela, kakor danes“.

Tretji dan se le je vestni žend. straž-mojster vso stvar naznanil sl. glavarstvu, katero je koj odgovorilo, naj delavci hitro gredo na delo pod ugodnimi pogoji. Azistent je bil koj potem prestavljen v Istro. No, ljudje točijo solze za njim, a solze veselja. — A čujte čudo! Pri izplačevanju se je vendar le plačalo le za *prve tri dni* in sicer le *možem* povišano plačo, *ženam* in mladini pa ne; dasi je sam azistent se prej pri delavkah hvalil rekoč: „Glejte, meni se imate zahvaliti, da dobite kronico“ (10 kr. več). Nekateri so vendarle bili tako pogumni, da so se pritožili pri g. inženirju A kaj se jim zgodi? G. inženir jim kar prepove delati na cesti. — Ali hočete vedeti, kolikokrat in koliko snega je palo? Snežilo je 13krat in palo je snega za 7 m. visoko. Ljudje so prijemale od tal za telegrafične žice; toda g. inženirja ni bilo nikdar na Predelu med tem časom. Zdaj pa je snega že premalo; cesta je večinoma že kopna in ljudje ne morejo si pripraviti drv domov. *Vis. namestništvo* je zdaj zagotovilo plačo *možem* po 80 kr., *ženam* pa po 60 kr. Kdor prosi, dobi; kdor molči trpi.

Čuden puščavnik. Iz *Novakov pri Cerknem* nam pišejo: Na Poreznu se je naselil lansko poletje neki mož iz Grahovega, da je pripravljaj oglje. Postavil si je iz brun ogljarsko kočo, in čujte! „bajta“ se je možu tako priljubila, da je nikakor ne more zapustiti. Celo letošnje zimo prebiva na visokej planini sam, ter pridno plete peharje na kolenu. Debel sneg mu je kočo večkrat popolnoma zamel, kajti tam gori je do tri sežnje snega. Živež mu donšajo delavci, ki vlačijo oglje s planine. Ne vem ali je celo zimo videl cerkev! Kaj ne da je „zal“ ta naš „puščavnik“?!

Trst-Istra.

† **Marija Nabergoj**, soproga vrlega domoljuba posl. I. Nabergoja je vmrla dne 15. t. m. Pogreb je bil sijajen. Bog tolaži potrtega soproga.

Vmeščenje preč. gosp. Ant. Lupe-tine, kot župnika pri sv. Mariji Pomočnici (stari sv. Anton) se je izvršilo dne 19 t. m. Preč. g. kanonik P. Martelanc je imel primeren nagovor.

Pitna voda v Trstu. Kakor poročajo listi dovolila je c. kr. vlada tržaškemu me-

stu, da sme odtakati vsaki dan od 6. ure zjutraj do 6 zvečer 12.000 kub. metrov vode iz Bistriškega potoka v Il. Bistrici na Kranjskem. Župani iz okolice Il. Bistrice so se proti temu pritožili in upamo, da bo njih pritožba imela zaželjen uspeh, da bodo namreč Tržačani vodo *pošteno plačali* in domačine odškodovali. Vode pa prav res želimo tržaškemu prebivalstvu.

Služba II. računarskega pregled-nika pri dež. odboru isterskem je razpisana do 15 aprila t. l.

Razprava odložena G. Jakić, urednik „Pensiero Slavo“, je prosil, naj se njegova stvar razpravlja pred drugimi porotniki. Vsled tega je bila obravnava odložena.

Podporno in bralno društvo v Trstu je imelo v minulem letu 4511 gld. 31 kr. dohodkov in 3542 gld 91 kr. stroškov. Društvo ima rednih udov 427. Društvo bo imelo reden občen zbor 4. aprila ob 3 pop.

Vživanje konjskega mesa v Trstu se širi. Dasi je v našem mestu razmerno majhno število mesnic, v katerih se prodaja konjsko meso, vendar se je prodalo letos (do 20. t. m.) na drobno že 276 zaklanih konj, to je skoro po 4 konje na dan. I to je menda dokaz rastočega gmotnega napredka, ali pa: rastoče bède? „Edinost.“

Hudiče izganjal je več let za dober dobiček neki Novak iz Sežane, 74 let star dedec. Zaprli so ga v Trstu dne 19. t. m.

Književnost.

Alleluja! Velikonočne pesni. — Za mešan zbor zložil Iga Hladnik, op. 22.

Ime g. skladatelja vže zadošča, da z veseljem pozdravljamo novo delo iz njegovih rok. V napevih veje nekaj, kar ni prisiljeno, priučeno, skovano, mariveč vse je poljudno, milo, prijetno; akord se zlija v akord vrsteč se melodično drug za drugim. Česar se rado pogreša v drugih skladbah g. skladatelja, nahaja se v tem delu: enolične *dur-e* lepša tu pa tam rahli *moll*!

So pa napevi, dasi za isti čas, zares mnogolični. „Regina coeli“ razveselila bo mnog zbor na deželi. — A vse pohvale vredna sta „Slavospev zveličarja“ in „Te Deum“; prva pesen je zares voličastna himna „zmagalcu smrti“; to je mogočna polifonija.

A nič manj krasen ni „Te Deum“. Uprav v dolgih himnah grešè mnogi skladatelj, ker — dolgočasijo i pevce i poslušalce; toda ta skladba je prijetna do konca. Žal, da nam besede (tekst) ne vgapajo prav. Kdor je vaje slovenski pejeziji, se bo spodtkikal ob nekaterih verzih, ki bi se lahko popravili.

Za bratovščino sv. Družine je kat. tiskarna v Ljubljani napravila prav primerne *vsprejemnice* z lepo podobo, s posnetkom iz pravil, z molitvami in seznamom odpustkov. Sto komadov stane 1 gld. 50 kr.

Vabilo na naročbo. S tem uljudno vabim na naročbo knjige: „Navod o snovanju in poslovanju slovenskih posojilnic“, ki bode obsegala 150 strani in stala 1 gld., vezana 1 gld. 20 kr.

Krško.

Ivan Lapajne.

Neovrgljivo. „Povejte mi zakaj so Vaši lasje vže beli, Vaša brada je pa še vsa črna. Ali si jo mažete?“ — „Ne. Vzrok je ta ker je 20 let mlajša.“

Dober odgovor. Hlapec bogatega posestnika je vstrelil sosedovega psa. Sosed ga toži. Na vprašanje sodnika, zakaj je vstrelil psa, je odgovoril hlapec: „Vgrizniti me je hotel, jaz sem se pa branil in ga vbil.“ „Tega bi ne bil smel storiti“, pravi sodnik. „Ti bi bil moral puško obrniti ter se s kopitom braniti“. Na to hlapec: „To bi bil storil, ko bi se bil obrnil tudi pes, ter me hotel vgrizniti z repom ne pa z ostrimi zobmi“.

Lišaj pri goveji živini spraviš, ako deneš ¼ litra laškega olja in za 20 kr. kafe v eni posodi na peč, da se raztopi. S tem se žival namaže.

Uši pri živini spraviš tako-le: Posuši 5 pakeljnov tobaka. Ko je suh, treba ga je zmeti v prah in presejati skozi sito. V ta prah se vlije ½ litra petroleja, temu se primeša pest soli. V to zmes se vlije 6 litrov vode. Potem se dene vse to kuhat. Ko vre, mora biti pokrito, da se ne razkadi. Nato se dene hladit, in ko je še mlačno, treba je namazati živino. Skušnja kaže to kot najboljše sredstvo.

Odgovorni urednik in izdajatelj J. Marusič.
Tiska Hilarijanska tiskarna.

Prinodnja številka „Primorskega Lista“, izide dne 4. aprila.

Trgovina papirja

Ant. Jeretič

GORICA

Semeniška ulica št. 3. — Za veliko vojašnico št. 15.

Zavod za črtanje papirja
Knjigoveznica

Tvornica

trgovinskih knjig, šolskih zvezkov itd. itd.

Zaloga

pisarskih, risarskih in drugih predmetov,
Šolskih knjig
in drugih učil.

Izključljivo zastopstvo

ter edina razprodaja
lesne rezljanice in slamnatega papirja,
za trgovino s sadjem.

Laneno oljnati

Firnež

najboljše vrste prodaja

Adolf Hauptmann

tovarna firneža v Ljubljani.

Razpošilja na zahtevanje brezplačno in franko svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnižev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografe, emalj-majolika in lazurnih barv, potrebščin za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov za obrtnijo, šole in domačo rabo.

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici ulica Morelli št. 17.

se priporoča velečastiti duhovščini za napravo novih cerkvenih posod! Sprejema tudi staro posodo v prenovljenje.

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene reči, se bodo po želji prečastitih p. n. gospodov naročnikov stavili prav vgodni plačilni pogoji.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!

Ilustrovan cenik zastonj in franko.

A. GLIUBICH

nova lekarna

v Rabatišču

Prav toplo priporoča spodaj navedene tekočine in zdravila.

Dobivajo se: naravne mineralne vode iz raznih studencev.

Kemični, farmacevtični in drogerijski izdelki najbolj čislane domače in tuje zdravilske posebnosti.

Ribje olje, naravno in izvrstno, prijetnega okusa in kemično čisto.

Ribje olje z železom ali železnim jodom.

Najčistejše žveplenokislo apno c. kr. kmetijske šole v Gorici za vinarsko rabo.

Zdravila za živino, konjski cvet, konjski prašek, goveji prašek.

Homeopatična zdravila.

V pisarni Seitz-ove tiskarne, naspro-
ti semenišču v Gorici, prodaja se po znižani
ceni — 1 gld. 30 kr. —

Veliki teden

in
Velika noč.

Spisal prof. Andrej Marušič.

Knjiga se pošilja tudi po pošti na
povzetje. Kdor pa denar že z naročilom
vred pošlje, naj pridene še 10 kr. za voz-
ni list.

Hiša na prodaj

v Štandrežu št. 70

po ugodno nizki ceni.

Natančne pogoje in ceno pove cerkve-
nik stolne cerkve v Gorici.

Pristno, črno istrijansko vino

prodaja podpisana na debelo od 56 litrov
dalje v vsakej množini in jamči za prist-
nost.

Veledenjem gg. odjemnikom pošilja
na zahtevanje pokušjo na dom. Vsa naro-
čila, pismena in ustmena, sprejema edino le
Antonija Gosar.

V Gorici, Travnik, št. 13. I.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici
ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov
in toči v svoji krémi pristna domača vina
ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili.
Postrežba in cene jako solidne.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se
naroča po pošti

Ubald pl.

Trnkóczy,

lekar zraven rotovža
v Ljubljani,
priporoča:

ZA ŽELODEC:
Morijacelske kapljice za
želodec. — Steklenica 20
kr., 6 steklenic 1 gld. 3
ducent. 4 gld. 80 kr.

Odvojatne ali čistilne kroglice čistijo želodec
pri zabasanji, skaženem želodec. — Škatulja 21 kr.,
jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Planinski zeliščni ali prsni sirup za odrasče-
ne in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr.
pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld.
50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja
bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50
kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

V-a ta naštetá in vsa druga zdravilna sred-
stva se dobivajo v L-karni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Anton Kuštrin,

v Gosposki ulici v hiši g. dr. Lisjaka št. 23.
prodaja različno blago n. pr. sladkor, kavo,
moko vsake vrste, kis, milo (žajfo) itd., po-
sebno dobro oljino olje za večno luč v
cerkvi itd.

Ant. Koren,

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lon-
čarsko, porcelanasto in stekleno blago,
in vklada sipe v okna, reže in napravlja
okvirje za zrcala in podobe.

Edvard Paulin,

v Nunski ulici št. 10.

V zalogi ima razne nagrobne vence,
biserne in porcelanaste, rože za cerkve,
palme, cvetke za nove maše in poroke,
voščene sveče, mrtvaške obleke, rakve, tra-
kove, zlate črke j. t. d. po najnižih cenah.

Ivan Reja

gostilničar

„ALLA COLOMBA“

ob velikej vojašnici, na desnem voglu v u-
lico Morelli, toči domača vina ter postreže
tudi z raznimi prav okusnimi jedili.

Podpisani priporoča velečastiti duhov-
ščini in cerkv. oskrbništvom ter slavnemu
občinstvu

pristne garantovane čebelno-voščene

sveče

voščene zvitke, sveče nižjih vrst za stransko
razsvetljavo crkvá in pogrebe. Kadilo lagrima, stenje
in stekla za večno luč.

Za pristnost sveč, katere nosijo pro-
tokol, tvorniško znamko, jamčim z „100 gl.
ali 200 kr.“

Nadejaje se obilnih naročil zagota-
vljam točno postrežbo po mogoče nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

I. Kopač, svečar

!! Sto let stara tvrdka v Kropi !!
Naj boljše železne verige (ketne)

izdelujeta delavca-mojstra

Valentin in Gregor Solar

v Kropi na Kranjskem.

P. n. odjemniki najdejo pri nas
verige za živino, za vozove; brzde,
kolca (rinke) i. t. d. vsake vrste in
teže.

Cene so jako nizke, ker sta gospodarja
sama delavca.

Sprejme se tudi pošten zastop-
nik (agent).

Oskrbnik

zanesljiv, z izvrstnimi spričevali, v najbolj-
ših letih, čvrst in zdrav, slovenskega in
nemškega jezika v govoru in pisavi več
ter praktičen v poljedelstvu, v kultiviranju
travnikov, v živinoreji, v ribarstvu in umni
riboreji, kakor tudi v gozdarstvu, v lovu
ter nekoliko v vinarstvu, želi v tej lastno-
sti ali pa v kako službo druge vrste 1. a-
prila t. l. vstopiti. — Blagovoljne ponudbe
naj se pošljejo pod „Oskrbnik, poste re-
stante, Kranj, Gorenjsko“.

Novič Franc,

krojač v ulici sv. Klare št. 6, izvršuje razna
naročena dela in prodaja narejeno obleko
po jako zmernih cenah.

Tovarna ustanovljena leta 1863

Slamnike !!

Vsakovrstne oblike, najnovejše mode, iz domače in tuje slame, izde-
luje, popravlja, stafira in prodaja na drobno in debelo

V Domžalah pri Ljubljani

Franc Cerar
(popred Janez Markužič)

Cenike na zahtevanje franco.

Tovarna ustanovljena leta 1863

Ustanovil l. 1767 Ivan Samassa v Ljubljani.

Ces. in kralj. dvorni zvonar

ALBERT SAMASSA

v Ljubljani

Zvonovi imajo harmon. in melodične glasove.

Izborna je tudi priprava za zvonjenje, da zvono-
ve do 45 centov more zvoniti en sam mož. Čista
kovina srebrne bliščobe. Močan in čist glas.

Garancija pet let.

Cerkvene priprave iz masivnega broná;
svečniki, lustri, svetilke, altarni križi,
kanonske tablice, lonci za cvetlice itd.,
datje gasilnice, pumpe, ograje pri stu-
dencih, ventili itd.

Občine in gasilna društva vdobijo naročila
tudi na obroke.

Ceniki brezplačno! Štiri častni diplomi.
21 svetinj.

